

Archeoloog in een uur

Antwoorden bij het werkboekje Archeoloog in een uur:

Bladzijde 4: Het kruisje moet op de plaats worden gezet op de plek van de Noordzee tussen Nederland en Engeland.

Bladzijde 5: Antwoord **B** - *Op de plek waar nu de Noordzee ligt was vroeger geen zee. Het was een droge vlakte waar mensen leefden, rondtrokken en op dieren jaagden.*

Denk je dat het veel werk is om een vuistbijl te maken?

Antwoord **ja** en antwoord **nee** zijn allebei goed.

Ja, want *in het begin zal je flink moeten oefenen om een goede vuistbijl te kunnen maken.*

Nee, want *heb je veel ervaring dan zal het steeds makkelijker gaan om een vuistbijl te maken.*

Bladzijde 6: Deze zijn gemaakt van *tanden, botten* of het *gewei van dieren*.

Bladzijde 7: **A** – 2 dit gereedschap is een *bijl*
B – 3 dit gereedschap is een *mes*
C – 1 dit gereedschap is een *zeis*

Waarvan is de kano gemaakt? *Van een boomstam. Het was een lindenboom.*

Bladzijde 8: Je pakt je **pijl en boog**.

Samen met de andere jagers ga je naar het bos. In het bos zoeken jullie sporen van **wilde dieren**.

Met pijl en boog schieten jullie een groot **hert**.

Het gedode dier nemen jullie mee naar **het kamp**.

Alles van het dode dier wordt gebruikt: **het vlees** wordt gegeten, **de huid** is voor kleding, en van het gewei en de botten worden **werktuigen** gemaakt.

Bladzijde 9: Noem de naam van een bes die je kunt eten: *aalbes, rode/witte/zwarte bessen, bramen, vlierbessen, bosbessen, rode bosbessen, veenbessen.*

Noem de naam van een noot die je kunt eten: *hazelnoot. Walnoten zijn ook eetbaar, maar de walnootboom werd pas in de tijd van de Romeinen verspreid over Europa.*

Noem de naam van een knol die je kunt eten: *verschillende soorten wortels en knollen van bies, lisdodde, eikvaren, zilverschoon, distels, wilde weegbree, wilde peen, wilde ui.*

Noem de naam van een plant die je kunt eten: *smeerwortel, zuring, look, brandnetel.*

Waar kun je die nu kopen of zelf vinden?

Je kunt deze producten kopen in de supermarkt, op de markt of bij een biologische supermarkt.

Je kunt deze producten vinden in de vrije natuur. Je kunt zelfs workshops volgen om te leren hoe en waar je deze producten zelf kunt vinden en herkennen. Dat je ze herkent is heel

belangrijk, want sommige planten lijken erg op elkaar, waarbij de ene plant eetbaar is terwijl de andere soort juist erg giftig kan zijn. Dit is ook zo bij bessen. Pluk en eet dus nooit bessen als je er niet zeker van bent dat ze eetbaar zijn!

In welk seizoen vind je bessen? *In de zomer: de periode eind juni tot augustus.*

In welk seizoen vind je noten en paddenstoelen? *Aan het eind van de zomer en aan het begin van de herfst.*

In welk seizoen zou het in de prehistorie erg moeilijk geweest zijn om aan voedsel te komen? *Aan het eind van de winter. Wanneer er aan het eind van de winter en aan het begin van de lente nog geen knollen en planten groeiden op het veld en de wintervoorraad oprakte zal het moeilijk geweest zijn om aan voedsel te komen.*

Bladzijde 10: Waaraan herken je bandkeramiek?

Aan de aaneengesloten bandversiering die in de bandwanden van het aardewerk zijn gekrast.

Hoe kwamen zij aan klei?

Bandkeramiek werd gemaakt van leemaarde (löss).

Archeologen vermoeden dat de mensen diepe putten, leemputten, in de buurt van hun huis groeven om zo bij leemlagen te komen. De putten die zo ontstonden werden later weer opgevuld met afval, zoals potscherven, slachtafval, houtskoolresten en plantaardig afvalmateriaal.

Bladzijde 11: tekenopdracht- hier mag je zelf bedenken hoe je jouw pot versiert.

Bladzijde 13: Schrijf twee grafgiften op:

Je kunt kiezen uit bijvoorbeeld: ijzeren ringen van paardentuig, paardenbit, ijzeren mes, slijpsteen, kledingspelden, bronzen situla (emmer), een zwaard.

Waarom kreeg de overleden man dit mee in zijn graf?

Hij was een belangrijk persoon in de gemeenschap waar hij leefde. Hij wordt ook wel de vorst van Oss genoemd.

Aan welk voorwerp kun je zien dat het een graf van een man is en niet van een vrouw?

Aan het zwaard, maar ook aan het scheermes dat in zijn graf lag.

Welk voorwerp ziet er normaal anders uit?

Het opgerolde zwaard. Normaal is een zwaard recht, maar dit zwaard is bewust zo gemaakt.

Bladzijde 15: Hoe geven wij tegenwoordig de afstand tussen twee plaatsen aan?

In kilometers.

Hoeveel meter is dat? *1000 meter.*

Hoeveel is een Romeinse mijl? *De Romeinse mijl of mile (Latijns - milia passuum of milliaria) is een door de Romeinen ingevoerde lengtemaat met een lengte van duizend passen, waarbij 1 pas gelijkstaat aan twee stappen. De lengte van een Romeinse mijl bedroeg ca. 1478 meter.*

Waarom is deze steensoort geschikt om er letters of cijfers in te beitelen?

Deze mijlpaal is gemaakt van zandsteen, een zachte steensoort.

Bladzijde 17: Het voorwerp waar muziek mee werd gemaakt lijkt op een (blok)fluit.

Een ander voorwerp uit de vitrine dat van bot/been is gemaakt:

Je kunt kiezen uit: de kammen, de glis (= een schaats), amuletten

Noem twee andere materialen die je in de vitrine ziet:

1. kralen van glas

2. bloedzuigerfibula (= de mantelspeld) van brons
of de potten van aardewerk

Bladzijde 18: Bekijk de fibula goed en noteer twee andere materialen of edelstenen die er in zijn verwerkt:
1. parels
2. gekleurd glas
of almandijn

In de fibula zit geen:
oranje-zwart-geel-bruin-roze-lila-paars

Bladzijde 19: Zet een rondje om het goede antwoord:
A De armbanden en kettingen hebben de vorm en versiering die bekend is uit de landen waar de Vikingen vandaan komen.

Bespreekopdracht:

Waarom begraaft iemand een pot met zoveel zilveren voorwerpen in de grond, denk je?
Bij dreiging van gevaar, oorlogsgeweld of plunderingen door vijanden kan iemand zijn geld en sieraden op een veilige plek begraven, zodat zijn bezittingen niet in handen van de aanvallers vallen. Wanneer de dreiging en het gevaar voorbij zijn kan de eigenaar zijn spullen weer opgraven. Soms gebeurt dit niet, omdat de eigenaar bij een aanval is gedood of is meegevoerd als gevangene of slaaf. De eigenaar kan ook vergeten zijn waar hij zijn bezittingen heeft begraven.

Het is ook mogelijk dat een schat in de grond is begraven als offergave, bijvoorbeeld als een dankoffer wanneer de eigenaar iets moois is overkomen, zoals een genezing van een ziekte.

Bladzijde 20: Je kunt spelen met de houten tollen, de knikkers, de proppenschieter, de bal.
Je kunt de inktpot/inkthoorn of het notitieboekje van wasplankjes gebruiken bij het schrijven.
Wie heeft de baret (=muts) gedragen? De leraar. Geleerde mensen droegen een baret.
Waar is de baret van gemaakt? Van vilt en vilt is weer gemaakt van schapenwol.

Bladzijde 21: Lekker eten
En lang te slaapen
Mooij Gekleed
En groot in 't Waapen
Weijnig werken
En veel te Meugen
Sijn 6 Dingen
Die Niet en deugen

A De tekst is bedoeld als advies aan mensen om niet gulzig, trots of lui te zijn. Dat zijn geen goede 'deugden'.

Bespreekopdracht:

Een herberg is een plek waar reizigers konden uitrusten, konden eten en drinken en de nacht konden doorbrengen. Je kunt het vergelijken met een hotel.